

2. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-12 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1576-12/ed20161102>.
4. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листопада 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – Ст.472.
5. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст.164.
6. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 30. – Ст.238.
7. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 7. – Ст.260.

Бутиліна Ольга Володимирівна,
інженер з охорони праці відділу
матеріального забезпечення
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Межевська Лілія Володимирівна
заступник декана
юридичного факультету
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ, ЩО СТАЛИСЯ З ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Законодавством про охорону праці, а саме ст. 22 Закону України «Про охорону праці» [1], ст. 171 Кодексу законів про працю України [2], на роботодавця покладено обов'язок організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок. При цьому під «роботодавцем» розуміється власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю [1, ст. 1].

З метою врегулювання питань, пов'язаних із розслідуванням та веденням обліку нещасних випадків, поранень, професійних захворювань, які трапляються із особами рядового та начальницького складу, курсантами та слухачами, військовослужбовцями та іншими категоріями працюючих в системі МВС України було розроблено та затверджено наказом МВС України від 27.12.2002 № 1346 Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України (далі – Порядок МВС) [3]. Дія цього Порядку поширюється на з'єднання та військові частини внутрішніх військ, органи і підрозділи внутрішніх справ, навчальні заклади системи МВС України [3, п. 1.2.]. Розслідування нещасних випадків (в тому числі поранень), що сталися з особами рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ, військовослужбовцями внутрішніх військ, курсантами (слухачами) навчальних закладів системи МВС України, проводиться з урахуванням цього Порядку [3, п. 1.3.].

Таким чином, до набрання чинності Законом України «Про Національну поліцію» [4] нещасні випадки, що сталися з курсантами, а також тими слухачами та співробітниками Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, яким відповідно до чинного законодавства було присвоєно спеціальні звання міліції, розслідувалися відповідно до вимог Порядку МВС.

Після набрання чинності Законом України «Про Національну поліцію» постало питання, як розслідувати нещасні випадки, що сталися з поліцейськими. На мій запит з цього питання, надісланий на початку 2016 року до Відділу державного нагляду за охороною праці Департаменту

забезпечення та зв'язку МВС України, мені було надіслано таке роз'яснення Правового департаменту Національної поліції України. П. 4 розділу XI Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про Національну поліцію» [4] визначено, що до приведення законодавства України у відповідність із цим Законом акти законодавства застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону. У зв'язку з цим розслідування нещасних випадків, які сталися з поліцейськими, проводяться відповідно до вимог Порядку МВС. Це і здійснюється на практиці у нашому університеті.

Зауважмо, що у період, коли відбувалася розробка чинного Порядку МВС, діяв Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 [5] (далі – НПАОП 0.00-6.02-04). Форми документів, які повинні складатися за результатами розслідування нещасних випадків відповідно до Порядку МВС, ймовірно, розроблено за аналогією до документів, що склалися за результатами розслідування нещасних випадків на виробництві, а саме: **акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5*** (додаток 4 до п. 3.8 Порядку МВС) подібний до акта розслідування нещасного випадку за формою Н-5 (додаток 2 до НПАОП 0.00-6.02-04), а **акт про нещасний випадок (у тому числі поранення) за формою Н-1*** (додаток 1 до п. 2.2 Порядку МВС; складається у разі, якщо нещасний випадок визнано таким, що пов'язаний з виконанням службових обов'язків) подібний до акта про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1 (додаток 3 до НПАОП 0.00-6.02-04), так само як і пояснення для їх заповнення.

01.01.2012 НПАОП 0.00-6.02-04 втратив чинність. На зміну йому прийшов діючий донині Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 [6] (далі – Порядок), проте зазначена аналогія спостерігається й тут (див. додатки 3, 4 до Порядку). У Порядку МВС класифікація видів подій та причин нещасного випадку, подана у Поясненні щодо заповнення акта за формою Н-1* про нещасний випадок (у тому числі поранення), більше відповідає умовам роботи на виробництві, ніж умовам роботи правоохоронця. Наприклад, в цій класифікації вживаються терміни «технологічний процес», «виробничі об'єкти», «виробниче середовище», «трудова, виробнича дисципліна» тощо. Натомість у ДДУВС більшість нещасних випадків, що сталися з поліцейськими при виконанні службових обов'язків, мали місце під час спортивних змагань або навчальних занять зі спеціальної фізичної підготовки, тож при складанні актів про нещасні випадки доводиться самостійно формулювати види подій та причини. Відчуваю нагальну потребу розширити класифікацію видів подій та причин нещасного випадку з урахуванням специфіки роботи поліцейського.

На мою думку, у Порядку МВС необхідні чіткі роз'яснення щодо заповнення у розділі 4 акта Н-1* підпунктів «4.1. Навчання за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок (число, місяць, рік)» і «4.3. Перевірка знань за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок (число, місяць, рік)».

Пропоную також розробити Пояснення щодо заповнення акта про нещасний випадок не виробничого характеру за формою НТ* (додаток 2 до п. 2.4 Порядку МВС). Доки цього Пояснення не існує, під час складання акта за формою НТ* доводиться користуватися як допоміжним матеріалом класифікацією видів подій та причин нещасного випадку, наведеною у Поясненні щодо заповнення акта за формою Н-1* про нещасний випадок (у тому числі поранення) і не зовсім придатною для випадків травмування поліцейських при обставинах, не пов'язаних із виконанням службових обов'язків.

І, нарешті, чинний Порядок МВС повинен бути відкоригований відповідно до організаційно-штатних змін, які відбулися в системі МВС України. Так, у Порядку МВС досі залишаються такі назви структурних підрозділів, як «служба охорони праці МВС, ГУМВС, УМВС» тощо, а також термін «стаж роботи в органах внутрішніх справ». Натомість у актах за формою Н-5*, Н-1* доводиться вказувати стаж служби у Національній поліції України, який потерпілий мав на момент нещасного випадку. Для сьогоднішніх курсантів він зазвичай співпадає зі стажем роботи за посадою, а для інших категорій поліцейських може і не співпадати.

Висновки. У зв'язку з реформуванням системи МВС України, створенням Національної поліції України виникла необхідність у приведенні низки нормативно-правових актів у відповідність до Закону України «Про Національну поліцію». Зокрема, на основі практичного досвіду розслідування нещасних випадків, що сталися з курсантами, слухачами, співробітниками Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ з числа поліцейських, виявлено проблему

невідповідності окремих положень чинного Порядку розслідування об'єктивно існуючим умовам роботи поліцейських, у тому числі учасників навчально-виховного процесу у закладах освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.

Бібліографічні посилання:

1. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-ХІІ – [http:// zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2694-12](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2694-12)
2. Кодекс законів про працю України – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України: Затверджено наказом МВС України від 27.12.2002 № 1346 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.01.2003 за № 83/7404 – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0083-03>
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
5. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1112-2004-%D0%BF>
6. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2011-%D0%BF>
7. Типове положення про службу охорони праці (НПАОП 0.00-4.35-04): Затверджено наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15.11.2004 № 255 – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05>

Єремєєва І.А.,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

**НЕГАТИВНЕ ПРАВО НА АСОЦІАЦІЮ
В БРИТАНСЬКОМУ ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ 80-Х РР. ХХ СТ.**

Британські тред-юніони завжди надавали великого значення безперешкодній діяльності своїх організацій на місцевому рівні для збільшення їх чисельності і посилення ролі в регулюванні трудових відносин. Правила, що регулюють членство в профспілках, звичайно включаються в колективні договори. До таких правил належить норма «закритого цеху», відповідно до якої на підприємстві де вона діє може бути прийнятий тільки член профспілки. Практика "закритого цеху" набула форми профспілкової монополії у контролі над найманням робочої сили, що нерідко перешкоджало її мобільності. Ґрунтуючись на концепції індивідуалізму, захисту прав особистості, консерватори були переконані в неправомірності "обов'язкового юніонізму". Після приходу до влади в 1979 р. уряд Тетчер вважав, що широко представлене в законодавстві право належати до профспілки повинне бути еквівалентне праву індивідуума не бути членом тред-юніону. Дана точка зору була посилена переконанням консерваторів про те, що принцип "закритого цеху" є не виправданим обмеженням свободи вибору, зайвим посиленням профспілкового контролю на виробництві і, як наслідок, перекручуванням принципів формування вільної ринкової економіки.

Отже, одним з основних завдань консервативного уряду у сфері промислових відносин стало розширення права бути членом тред-юніону до ступеня оформлення на законодавчому рівні права індивідуума не входити до складу профспілкової організації. У законі "Про зайнятість" 1980 р. були запроваджені нові правила укладення й дії угод про профспілкове членство. Відповідно до закону, звільнення робітника у зв'язку з існуванням правила "закритого цеху" визнавалося несправедливим, якщо він "дійсно відмовляється бути членом профспілки за мотивами совісті або глибокої особистої переконаності" [2, р.130]. Таке положення збільшувало можливості працівників не належати до профспілкової організації і, відповідно, частина звільнень, пов'язаних із принципом "закритого цеху", визнавалася несправедливими.